

УДК 811.111'581:003.074

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КОЛОРОНІМІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ

Тетяна Стоянова

кандидат філологічних наук, асистент кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна
e-mail: t.v.stoianova@gmail.com
ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-0424-6783>

Олена Коцабенко

здобувачка вищої освіти за другим (магістерським) рівнем зі спеціальності 035 Філологія Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна
e-mail: actraelena15@gmail.com
ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-0355-7683>

Ольга Килимник

здобувачка вищої освіти за другим (магістерським) рівнем зі спеціальності 035 Філологія Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна

АНОТАЦІЯ

Статтю присвячено опису колоронімів у функціональному та перекладацькому аспектах, зокрема в аспекті їх адекватного відтворення у перекладі українською англомовних художніх творів. Колороніми досліджуються як лінгвістичні одиниці, що відзначаються високим ступенем адаптивності та варіативності залежно від досвіду та картини світу автора. Номінації кольору також аналізуються як культурні символи, носії певної ментальності та експресивності. Тема дослідження є актуальною з позиції функціонально-комунікативного підходу до перекладу.

У роботі досліджуються різні типи англійських колоронімів та особливості їх відтворення у перекладі українською мовою. Дослідження провадилося на матеріалі оповідань «Кульбабове вино» Рея Бредбері та «Великий Тетсбі» Френсіса Скотта Фіцджеральда. Колороніми реалізуються в художніх творах на лінгвістичному, екстралінгвістичному та культурному рівнях. Було підтверджено наявність символічного значення колоронімів у художніх текстах. Наявність асоціативного зв'язку з метальністю та світоглядом автора засвідчує релевантність символів для художнього перекладу. Було зроблено висновок про важливість адекватного відтворення колоронімів для якості перекладу. Задля збереження стилістичної специфіки вихідного твору, зокрема у частині відтворення колоронімів, перекладачі використовують влучні перекладацькі операції відповідно до обраної стратегії комунікативно рівноцінного перекладу. Серед перекладацьких операцій значне місце посідають перекладацькі трансформації. Перспектива вбачається у подальшому дослідженні колоронімів на іншому мовному матеріалі та в інших індоєвропейських мовах.

Ключові слова: колороніми, символізм, перекладацькі операції, перекладацькі трансформації.

Вступ. Поняття кольору є багатоаспектним міждисциплінарним поняттям, що має багато різних тлумачень. Колір досліджується фізикою (колірні частки і хвилі), хімією (молекулярний склад різних елементів і барвників), психологією (вплив кольору на емоційний стан), мистецтвознавством (принципи сполучуваності кольорів, колірні гармонії), культурологією (символічні значення кольору для будь-якої культури) і лінгвістикою. Ще давньогрецькі філософи та вчені довели, що найпершими в мові вербалізуються такі кольори, як білий, чорний і червоний.

У мовознавстві колороніми досліджуються як культурно марковані одиниці, значення яких не обмежується словниковою статтею, а може визначатись та модифікуватись контекстом комунікативної ситуації. Значення колоронімів у певному контексті художнього твору часто обумовлено особистісними культурними асоціаціями митця та його індивідуальним творчим і емоційним досвідом.

Дослідження специфіки найменувань кольору на сучасному етапі здійснюється лінгвістами Б. Берліном (Berlin, 1969: 178) і Е Рош (Rosch, 1975: 303–332).

У мовознавчих розвідках можна знайти такі терміни на позначення кольору: кольоропозначення, кольоронайменування, кольоролексема, ім'я кольору, колірний термін, термін кольору, вираз з колірним

компонентом, прикметник / іменник зі значенням кольору, колоронім, колоризм, слово з колірним значенням. Обраний нами термін колоронім використовували Г. В. Алієва (2001: 231–290), Н. Б. Бахіліна (1975: 224), Д. Н. Борисова (2008: 32–37), А. П. Василевич (2003: 95), А. Вежицька (1997: 231–290) та А. П. Василевич (2003: 95).

Актуальність дослідження обумовлена потребою у систематизації тактик і операцій відтворення колоронімів у перекладі з англійською мови українською. Об'єктом дослідження є найменування провідних кольорів і відтінків у обраних англійських творах художньої літератури та в їх українськомовних перекладах. Предметом дослідження є тактики і операції відтворення англійських колоронімів у перекладі обраних художніх творів українською мовою зі збереженням їх символічного потенціалу.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є порівняння особливостей функціонування та засобів відтворення у перекладі українською мовою англійських колоронімів. Для досягнення визначеної мети передбачається вирішення низки завдань: 1) порівняти засоби вираження кольору на матеріалі обраних творів літератури; 2) здійснити класифікацію тактик і операцій перекладу англійських колоронімів українською; 3) визначити типові помилки вираження.

Матеріали та методи дослідження. Матеріал дослідження складають 117 сучасних англійських колоронімів, відібраних із автентичних англійських художніх творів — оповідання американського письменника-фантаста Рея Бредбері, *Dandelion Wine* (1987: 256), оповідання американського письменника-реаліста Френсіса Скотта Фітцджеральда *The Great Gatsby* (2008: 88) та їх перекладацькі відповідники у перекладах М. Пінчевського «Великий Гетсбі» (2016: 200) та В. Мітрофанової «Кульбабове вино» (2015: 432). У процесі дослідження використовувалися такі методи: *критичний аналіз наукових джерел* з метою висвітлити теоретико-методологічні засади дослідження колоронімів у англійських художніх текстах; *описовий метод* з метою збору та систематизації інформації про загальну природу символічного навантаження колоронімів у художньому тексті; *метод суцільної вибірки* з метою сформувати масив фактичних прикладів; *інтерпретаційний* метод використано при тлумаченні змісту аналізованих одиниць у повноті їхніх зв'язків та відносин.

Результати та дискусія. У роботі колороніми досліджуються як мовні та культурні знаки, функціональним призначенням яких є як власне позначення та диференціація кольорів, так і використання у символічному значенні.

Колороніми як мовленнєві утворення є результатом кольорової номінації. Вони можуть бути представлені різнорівневими мовними одиницями (від морфем до надфразових єдностей). Проте відмінною семантичною характеристикою усіх колоронімів є прямий або асоціативний зв'язок з предметами об'єктивної дійсності як носіями певного кольору. На основі відібраних для комплексного лінгвістичного аналізу 117 англійських колоронімів було виокремлено основні кольори та їх відтінки.

Як засвідчив проведений аналіз експериментального матеріалу, семантика колоронімів реалізується одночасно на трьох рівнях: на лінгвістичному, екстралінгвістичному та культурному. Колороніми діють як мовні коди, що втілюють поняття, образи або ідеї.

Символи відіграють дуже важливу роль у перекладі, оскільки тісно взаємопов'язані з авторською ідеєю. Задля адекватної передачі колоронімів використовуються переважно перекладацькі трансформації, які дозволяють зберегти семантику англійських колоронімів та відтворити її засобами типологічно неспорідненої української мови.

Провідною особливістю палітри кольорів у автентичних англійських творах «Великий Гетсбі» Ф. С. Фітцджеральда і «Кульбабове вино» Р. Бредбері та їх українських перекладах є поширеність основних кольорів чорно-червоно-білого ряду, а також їх відтінків.

У проаналізованих англійських художніх оповіданнях вжито 11 провідних лексем-колоронімів англійської мови: *red, orange, yellow, green, blue, velvet, white, grey, black, pink, brown*. У кількісному відношенні серед основних кольорів та їх відтінків найбільше частотність має колір лексема *green* (36). В українському перекладі найбільше число слововживань відзначено у колоронімі *зелений* (35).

У структурному аспекті поряд із великою кількістю простих однослівних колоронімів, виражених прикметниками, в автентичних англійських оповіданнях та їх перекладах на українську мову активно використовуються складні колороніми-композиції, які репрезенту-

ють фрагменти авторської колірної картини світу і специфіку сприйняття кольору.

Колороніми-композити поділяються на такі групи: 1) двокомпонентні колороніми, які складаються з двох основ: перша основа позначає власне колір, друга — інтенсивність кольору, наприклад: *gold-bright, bright yellow, dark-green*, що перекладаються як *золотосяйний, яскраво-жовта, темно-зелений*; 2) двокомпонентні колороніми, які складаються з двох основ на позначення кольору, як наприклад: *brown-yello, blue white, red velvet, yellow-dark*, що перекладаються як *коричнево-жовті, блакитно-білі, червоно-оксамитові та жовто-чорні*; 3) колороніми-композити зі складом комбінованого характеру, що містять кольоровий компонент і компонент, що передає емоційно-естетичну оцінку, на кшталт: *red-fire, now blue-fire, now white-fire faces*, що перекладено відповідно як *обличчя всіх, хто висипав на веранди, запалахкотіли то червоною, то блакитною, то білою барвою*; 4) колороніми-композити, що включають основу на позначення кольору і одночасно основу зі значенням іменування предметів або конкретних реалій, які імпліцитно виражають або не виражають колірне значення.

Такі лексичні одиниці є більш типовими для англійської мови та найбільш повно відображають її національну специфіку. Саме вони є яскравою відмінною рисою кольорової палітри автентичних художніх текстів. Цей тип колоронімів-композитів складається з семантичних компоненти, які можуть позначати: 1) назви природних реалій (напр.: *white moon ice, red-fire, blue-fire, white-fire, yellow sunlight*); 2) назви мінералів і металів: (напр.: *lemon glass, color sky from iron to blue, green gold*); 3) соматизми: (напр.: *red-faced, red-brick, white-chalk, white-capped*); 4) назви предметів побуту (напр.: *yellow-toothed piano*); 5) найменування продуктів харчування (напр.: *black cake*).

В англійській мові *black* має яскраво виражене негативне значення, позначає колір сажі, вугілля, похмурий, сумний стан. В українській мові відповідник *чорний* має тотожне значення, може означати *підлий, злий*. Звернемося тепер до кольору *темний*, що в англійській мові відповідає *dark*. В українській мові цей колір позначає щось, що не пропускає світло, схоже з чорним кольором.

Можна проілюструвати висловлені міркування прикладами з проаналізованих творів та їх перекладів.

It was only important that the darkness filled the town like black water being poured over the houses, and that the cigars glowed and that the conversations went on, and on. — Важило тільки те, що містечко помалу затоплювала темрява, спадаючи на будинки, мов чорна вода, і що в цій темряві жевріли вогники сигар, і що розмова все точилася й точилася.

It was as if the whole ravine was tensing, bunching together its black fibers, drawing in power from sleeping countrysides all about, for miles and miles. — Здавалося, яр увесь напружується, напинає свої чорні жили, вбирає в себе міць із пошулої округи, на багато миль навколо.

Проте не завжди *black* перекладається як *чорний*. Нижче наведено приклад контекстуальної заміни, коли англійський колоронім *black* у перекладі за контекстом замінюється на *шоколадний*.

The street lights, like candles on a black cake, went out. — Вуличні ліхтарі миттю загасли, наче свічки на шоколадному торті до дня народження.

В інших випадках маємо генералізацію і заміну *black* у перекладі на українську лексему більш широкої семантики, *темний*.

He acknowledged the salutes of other, captains on yet other flowered porches, out themselves to discern the gentle ground swell of weather, oblivious to their wives chirping or snapping like fuzzbball hand dogs hidden behind black porch screens. — Потім поважно кивав головою, відповідаючи на вітання інших капітанів, що також повиходили власними персонами на свої заквітчані веранди подивитися на тихе, лагідне надвечір'я, полишивши своїх дружин цвірінкати чи сердито дзявкати на манер болонок за темними сітками в розчинених дверях.

В українській мові існують два колороніма-відповідника для англійського *red* — *червоний* і *рудий*. Проте англійський прикметник *red*, крім значень *червоний, багряний, рум'яний*, має також іншу семантику, а саме є синонімом лексем *рудий* та *мідний*. Нижче наведемо декілька ілюстративних прикладів із матеріалу дослідження.

Little and kind of fat and not much hair and what there was was red. — Малий, трохи навіть товстуватий, волосся на голові зовсім мало, та й те якесь наче руде.

Золотий, тобто *колір золота*, споріднений з жовтим у багатьох мовах, як у англійській, так і в українській. У переносному значенні *золотий* в українській мові вживається як синонім таких прикметників, як *цінний, дорогий, щасливий*. В англійській мові існують два слова зі значенням *золотий* — *golden* та *gold*. Прикметник *gold* позначає *зробле-*

ний із золота. Прикметник *golden* використовується для позначення золотого кольору і його відтінків, а також для опису золотих виробів, проте останнім більше характерно *gold*. У переносних значеннях частіше вживається *golden*, ніж *gold*.

Even Grandma, repeating and repeating the fine and golden words, even as they were said now in this moment when the flowers were dropped into the press, as they would be repeated every winter for all the white winters in time.

Навіть бабуся знов і знов повторюватиме ці прекрасні, золоті слова, так само, як їх сказано щойно, коли квіти висипали в прес, так само, як їх буде повторювано кожної зими, кожної білої зими ще багато років по тому.

Англійській колоронім *gold-bright* перекладається як *золотосяйний* і вживається у наведеному нижче контексті одночасно в прямому та переносному значенні.

Now discovering this rare timepiece, this clock gold-bright and guaranteed to run threescore and ten, left under a tree and found while wrestling.

Тільки тепер, зчепившись із Томом, знайшов отут, під деревом, цей рідкісний хронометр, цей золотосяйний годинник з гарантією безупинного ходу років на сімдесят.

В англійській мові кольорові позначення, виражені іменниками, утворені:

- за допомогою конверсії (*yellow, blue*);
- за допомогою додавання префіксів *-ness* (*blackness, yellowness*).

Варто сказати, що позначення кольору можуть також бути виражені дієсловами. В українській мові ці форми утворюються шляхом додавання суфіксів, часто супроводжуючись префіксами (*чорніти, почорніти*).

В англійській мові позначення кольору виражаються дієсловом на основі двох моделей:

- *to get, turn, go+colour (to turn yellow)*;
- *to color + -en (to blacken)*.

Дієслова, отримані від основних позначень кольорів, можуть також утворювати дієприслівники і дієприкметники.

В англійській мові виправдано використання моделі *to get, turn, go+colour*. У таких конструкціях дієприкметник утворює не позначення кольору, а дієслово в їх складі.

Понад те, колороніми можуть бути виражені прислівником.

В українській мові ці позначення кольору утворюються на основі моделі до- + колоронім + -а (*дочерна, добіла, дочервона*). У англійській мові прислівники утворюються додаванням суфікса *- (ly)* (*greenly*).

Прості колороніми включають прикметники, що складаються з одного слова і не входять до числа основних.

Варто відмітити, що ці позначення кольору обмежені сферою вживання. Вони часто описують вигляд суб'єктів та об'єктів (*blond hair/ світле волосся*).

Подібні приклади часто мають усталені відповідності у мовах перекладу та не є проблемою для перекладача. До цієї групи входить 3 одиниці.

До цієї підгрупи також включені прикметники, утворені від назви будь-якого предмета (*swampy/болотний*).

Оскільки у світі з'являється все більше позначень для різних предметів, ця група постійно поповнюється новими лексемами. До неї входять 6 одиниць.

Варто зазначити, що такі прикметники викликають певні проблеми під час перекладу.

Так, наприклад, перекладач при зіставленні різних мовних картин світу не завжди може визначити, чи це прикметник з характеристикою кольору або матеріалу.

Прикладом такої проблеми може бути таке речення:

He fixed his bright, stuffed-fox, green-glass-eyed gaze upon that wonderful merchandize. — І він перевів погляд своїх блискучих, склисто-зеленкуватих, як у пугала лисиці очей на ту виставлену на продаж диковину.

Очевидно, що в даному контексті прикметник характеризує саме колір, а не матеріал, тому що людські очі не можуть бути зроблені зі скла.

Варто додати, що до цієї підгрупи включені також колороніми, виражені іменником.

Такі іменники не утворені від прямого колірною прикметника (як у першій групі), і є предметами та явищами, які викликають колірні асоціації у читача:

- *snow / сніг*;
- *charcoal / вугілля*;
- *light / світло*;
- *ash / зола*.

До цієї групи входять 14 одиниць.

Колороніми, виражені дієсловом, також є частиною цієї групи.

Такі дієслова не утворені від прямого колірною прикметника (як у першій групі) і є діями, які викликають колірні асоціації у читача:

- *burned* / *дзгуть*;
- *was bleeding* / *кровоточити*.

Також було проаналізовано загальну кількість колоронімів, виражених іменником, прикметником, дієсловом, дієприслівником / дієприкметником.

На першому місці опинилися колороніми прикметники — 89 одиниць (що не дивно, оскільки ця форма є найпоширенішою для позначення кольору).

Друге місце посіли кольороутворення-іменники — 31 одиниця (багато іменників містять колірний елемент, що дозволяє автору використовувати їх у колірній палітрі твору).

На третьому місці розташувалися дієприкметники та дієприслівники — 18 одиниць. Четверте місце віддано кольоропозначенням-дієсловом — 8 одиниць. На останньому місці опинилися прислівники — 2 одиниці.

На основі аналізу частоти вживання трансформацій при перекладі колоронімів у творах «Кульбабове вино» Р. Бредбері та «Великий Гетсбі» Ф. С. Фіцджеральда з англійської на українську виявили 117 випадків використання перекладацьких трансформацій.

З них вісімдесят три перекладацькі відповідності, тринадцять конверсій, дев'ять додавань, чотири смислових розвитків, п'ять генералізацій, три опущення.

Детальніше ознайомитися з частотністю перекладацьких трансформацій при перекладі творів з англійської на українську можна в таблиці нижче (таблиця 1).

Як видно з наведених даних, найчастіше перекладач вдавався до операції пошуку перекладацького відповідника.

Ця операція становить 71 % від усіх використаних операцій. Ця операція передбачає підбір найбільш точного еквівалента до одиниці, що перекладається.

На другому місці під час перекладу творів розташовується операція конверсії:

And now it was the Fourth of July with rockets slamming the sky and every porch full of now red-fire, now blue-fire, now white-firefaces, hers dazzling

bright among them as the last rocket died. — А там настало й Четверте липня, і затріщали, злітаючи в небо, ракети, і обличчя всіх, хто висипав на веранди, запалахкотіли то червоною, то блакитною, то білою барвою, а коли згас останній спалах, її обличчя і далі світилося ясніше від інших.

Таблиця 1

Кількісна характеристика перекладацьких трансформацій

Назва перекладацької трансформації	Кількість одиниць	Відсоток
Пошук перекладацького відповідника	83	71 %
Конверсія	13	11,1 %
Додавання	9	7,8 %
Генералізація	5	4,2 %
Змістовий розвиток	4	3,4 %
Вилучення	3	2,5 %
Разом	117	100 %

Ця операція була виявлена у 13 випадках, що становить 11,1 %.

На третьому місці слідує додавання:

And peering through, color sky from iron to blue.

A noxмure сіре небо заясніє блакиттю.

Додавання нових колоронімів може негативно вплинути на колірну палітру тексту. Найчастіше перекладач вдається до цієї операції з метою компансації раніше опущеного кольору.

Четверте місце займає генералізація, яка була використана у 5 випадках, що становить 4,2 %. Ця операція проявляється у заміні часткового загальним, видового поняття родовим:

He acknowledged the salutes of other captains on yet other flowered porches, out themselves to discern the gentle ground swell of weather, oblivious to their wives chirping or snapping like fuzzleball hand dogs hidden behind black porch screens. — Потім поважно кивав головою, відповідаючи на вітання інших капітанів, що також повиходили власними персонами на свої завітчані веранди подивитися на тихе: лагідне надвечір'я, полишивши своїх дружин цвірінкати чи сердито дзявкати на манір болонок за темними протимоскітними сітками в розчинених дверях.

У цьому випадку перекладач вважав зайвим конкретизувати колір сіток, позначивши їх темними. Однак, можна відзначити, що словникова відповідність *чорна* тут була б доречнішою.

Операція смислового розвитку (модуляція) зустрілася нам у 4 випадках (3,4 %) та розташувалася на п'ятому місці.

Ця трансформація дозволяє перекладачеві замінити словникову відповідність кольору контекстуальною, таким чином надаючи простір для творчості та самовираження.

В аналізованих творах ця трансформація торкнулася як основних колоронімів, так і неосновних.

Смисловий розвиток є семантичним і логічним аналізом ситуації, описаної в тексті, і полягає в семантичному розвитку такої ситуації.

Якщо висловлювання мови джерела та мови перекладу семантично пов'язані як причина та наслідок, перетворення допомагає надати сенсу та дотриматися норм мови перекладу.

Наприклад:

His face a mask of red, the curtain coming down fast and the women weeping. — *Обличчя його, мов кривава маска, завіса падає, жінки плачуть.*

Може здатися, що переклад *кривава маска* відхиляється від оригіналу *a mask of red*.

Однак дослівний переклад *червона маска* звучить недоречно і просторічно. Таким чином, перекладачеві вдалося адекватно передати атмосферу того, що відбувається.

Використання цієї операції при перекладі тексту оригіналу українською мовою мотивоване тим, що в англійській мові існує безліч складних конструкцій, які українською мовою не перекладаються буквально. Трансформація смислового розвитку допомагає вирішити цю проблему.

На останньому місці за частотністю знаходиться трансформація опущення, яка зустрілася нам лише 3 рази, що становило 2,5 %.

Така трансформація рідко є структурно обов'язковою, зазвичай вона обумовлена стилістичними міркуваннями та стосується надмірності, традиційної та нормативної в мові оригіналу та не прийнятої в мові перекладу:

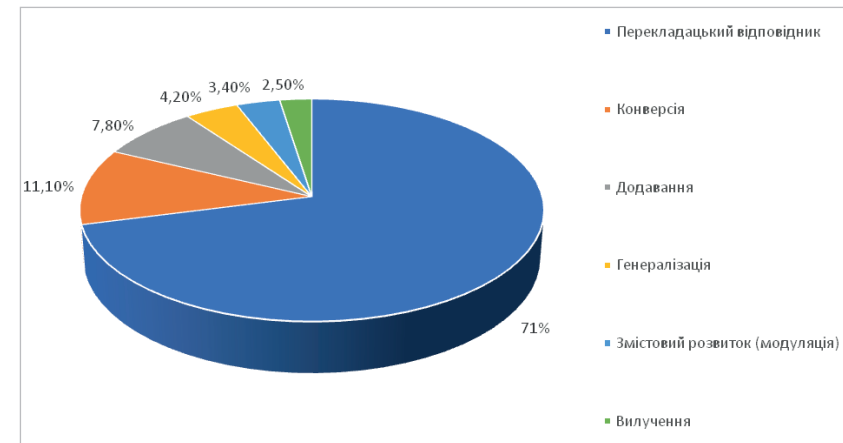
Someone's following me, she whispered to the ravine, to the black crickets and dark-green hidden frogs and the black stream. — *Хтось скрадається за мною, — прошепотіла вона до яру, до чорних цвіркунів, невидимих зелених жаб і чорного потічка внизу.*

У цьому випадку було здійснено опущення лексеми *dark* (можливо, перекладач вважав її надмірною).

Задля збереження стилістичної специфіки оригіналу (у тому числі при перекладі символів у цілому і колоронімів зокрема) перекладачеві доводиться застосовувати трансформаційні прийоми. Перекладацька трансформація є основою практично всіх прийомів перекладу, яка дозволяє перекладачеві зберегти основну ідею автора першотвору при певних змінах у формальних і семантичних компонентах тексту.

Нижче наведено гістограму з кількісними даними щодо розповсюдженості перекладацьких трансформацій у відтворенні англійських колоронімів в українськомовних перекладах досліджуваних англійських художніх творів.

Гістограма 1
Кількісний аналіз використаних перекладацьких операцій, %

Висновки. Отже, враховуючи національні особливості кожного народу, культуру та традиції, відтворити повністю символічне значення та експресивно-емотивне забарвлення колоронімів не завжди вдається, проте передача об'єктивної семантики, що полягає в адекватному відтворенні кольорової палітри засобами типологічно відмінної мови, цілком можлива за умови вибору тактики передачі релевантної інформації та її успішної реалізації за рахунок перекладацьких трансформацій.

Відповідно до даних кількісного аналізу найбільш характерною перекладацькою трансформацією слід вважати пошук перекладаць-

кого відповідника, друге місце за частотністю посідає конверсія. Значно менш поширеними є трансформації додавання, генералізації, змістового розвитку та вилучення.

Аналіз частотності вживання трансформацій в різних групах позначень показав, що вони знаходяться в прямій залежності від структурної приналежності колірною позначення (від кількості компонентів, що входять до його складу), а також від граматичних особливостей вихідної та мови перекладу.

На основі порівняльного аналізу перекладів з англійської на українську мову були виділені основні помилки, які може допустити перекладач у процесі перекладу колоронімів:

1. Невідповідність кольору або відтінку у мові оригіналу та мові перекладу;
2. Немотивоване опущення колороніму без його подальшої компенсації;
3. Немотивоване додавання колороніма.

Отже, під час перекладу колоронімів важливо бути уважним, вибирати правильні операції. Знання типових помилок під час перекладу колоронімів допомагає уникнути можливих помилок у подальших роботах.

ЛІТЕРАТУРА

- Алиева Г. В. Обозначение цвета и универсалии зрительного восприятия. *Язык. Культура. Познание*. Москва: Русские словари, 2001. С. 231–290.
- Бахилина Н. Б. История цветообозначений. Москва: Наука, 1975. 224 с.
- Борисова Д. Н. К проблеме выбора термина для названия форм цветообозначения в языке. *Вестник Челябинского государственного университета*. Челябинск, 2008. Вып. 23, № 21 (122). С. 32–37.
- Василевич А. П. Языковая картина мира цвета. Методы исследования и прикладные аспекты: автореф. дис.... д-ра филол. наук. Москва, 2003. 95 с.
- Вежбицкая А. Обозначение цвета и универсалии зрительного восприятия. *Язык. Культура. Познание*. Москва: Русские словари, 1997. С. 231–290.
- Berlin V. Basic Color Terms, their Universality and Evolution. Los Angeles: Berkeley, 1969. 178 p.
- Rosch E. The nature of mental codes for colour categories. *Journal of experimental psychology: Human perception and performance*. 1975. Vol. 1. P. 303–332.
- Bradbury R. Dandelion Wine. Bantam Doubleday Dell Publishing Group, 1987. 256 p.
- Fitzgerald F. S. The Great Gatsby. Macmillan Education, 2008. 88 p.
- Бредбері Р. Кульбабове вино / пер. В. Митрофанова. Київ, 2015. 432 с.
- Фицджеральд Ф. С. Великий Гэтсби / пер. М. Пінчевського. Київ, 2016. 200 с.

ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА КОЛОРОНИМОВ С АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА НА УКРАИНСКИЙ

Татьяна Стоянова

кандидат филологических наук, ассистент кафедры перевода, теоретической и прикладной лингвистики Государственного учреждения «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского»

Одесса, Украина

e-mail: t.v.stoianova@gmail.com

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-0424-6783>

Елена Коцабенко

соискатель высшего образования второго (магистерского) уровня по специальности 035 Филология Государственного учреждения «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского»

Одесса, Украина

e-mail: actraelena15@gmail.com

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-0355-7683>

Ольга Килимник

соискатель высшего образования второго (магистерского) уровня по специальности 035 Филология Государственного учреждения «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского»

Одесса, Украина

АННОТАЦИЯ

Статья посвящена описанию колоронимов в функциональном и переводческом аспектах, в частности в аспекте их адекватного отображения в переводе на украинский язык англоязычных художественных произведений. Колоронимы исследуются как лингвистические единицы, характеризующиеся высокой степенью адаптивности и вариативности независимо авторской картины мира. Номинации цвета так же анализируются как культурные символы, носители определенной ментальности и экспрессивности. Тема исследования актуальна с позиции функционально-коммуникативного подхода к переводу. В работе исследуются различные типы английских колоронимов и особенности их воспроизведения в украинском переводе. Исследование проводилось на материале повестей «Вино из одуванчиков» Рэя Бредберри и «Великий Гэтсби» Фрэнсиса Скотта Фицджеральда. Колоронимы реализуются в художественных произведениях на лингвистическом, экстралингвистическом и культурном уровнях. Было подтверждено наличие символического значения колоронимов в художественных текстах. Наличие ассоциативных связей с метальностью и авторским мировоззрением свидетельствует о релевантности

символов для художественного перевода. Был сделан вывод о важности адекватного отображения колоронимов для качества перевода. С целью сохранения стилистической специфики исходного произведения в части воспроизведения колоронимов переводчики применяют наиболее уместные переводческие операции в зависимости от выбранной стратегии коммуникативно равноценного перевода. Среди переводческих операций высокий процент переводческих трансформаций. Перспектива представляется в дальнейшем исследовании колоронимов на другом языковом материале и в других индоевропейских языках.

Ключевые слова: колоронимы, символизм, переводческие операции, переводческие трансформации.

PECULIARITIES OF TRANSLATING COLOR NAMES FROM ENGLISH INTO UKRAINIAN

Tetiana Stoianova

Candidate of Philology, Assistant of the Department of Translation and Theoretical and Applied Linguistics, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushinsky»
Odesa, Ukraine
e-mail t.v.stoianova@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0424-6783>

Olena Kotsabenko

Master Student in Philology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushinsky»
Odesa, Ukraine
e-mail actraelena15@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0355-7683>

Olha Kylymnyk

Master Student in Philology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushinsky»,
Odesa, Ukraine

SUMMARY

The article has been devoted to the description of colour names in the aspect of their functioning in belles-lettres style and their adequate rendering in artistic translation from English into Ukrainian. Nominations of colour have been investigated as linguistic units with semantic sustainability, high adaptiveness, and variability depending on the author's cultural background and experience.

Colour names have been studied as linguistic and cultural symbols, charged by certain mentality and expressiveness. The topic of the research is up-to-date in the paradigm of the functional-communicative approach to translation. In the focus of the research there are various types of colour names and the peculiarities of rendering English colour names in Ukrainian translation. The research is done on the basis of the long short stories “Dandelion Wine” by Ray Bradbury and “The Great Gatsby” by Francis Scott Fitzgerald. The colour names' semantics is realized in belles-lettres texts on linguistic, extralinguistic and cultural levels. It has been proved that colour names often have symbolic meaning in artistic texts. Being associated with the author's mentality and world outlook, symbols are relevant for artistic translation in general. Thus, it has been resumed that adequate rendering of colour names is essential for faithful translation. To preserve scientific specificity of the source text, in particular in the aspect of rendering the semantics of colour names, translators employ proper translation operations according to the chosen translation strategy of the communicatively relevant translation. Translation transformations are the most widely distributed among other operations at work. The perspective is seen in further investigation of colour names on the different linguistic material and in other Indo-European languages.

Key words: colour names, symbolism, translation operations, translation transformations.

REFERENCES

- Alyeva H. V. (2001). Oboznachenije tsveta v universaliyi zritel'nogo vospriyatija. [Colour nomination in visual perception fundamentals] *Yazyk. Kultura. Poznaniye*. Moskva: Russkyye slovary. [in Russian].
- Bakhilina N. B. (1975). Istoriya tsvetoobnacheniy [Colour nominations history]. Moskva: Nauka. [in Russian].
- Borisova D. N. (2008). K probleme vybora termina dlia nazvaniya form tsvetoobnacheniya v yazyke. *Vestnik Cheliabinskogo gosudarstvennogo universiteta* [On the issue of the choice of colour nomination forms in a language]. Cheliabinsk. Vyp. 23. No 21 (122). [in Russian].
- Vasilevich A. P. (2003). Yazykovaya kartina mira tsveta. Metody issledovaniya v prikladnykh aspektakh: avtoref. dis... d. filol. nauk [Language world picture. Research methods in applied aspects]. Moskva. [in Russian].
- Vezhbitska A. (1997). Oboznachenije tsveta v universaliyi zritel'nogo vospriyatija [Colour nomination in visual perception fundamentals]. *Yazyk. Kultura. Poznaniye*. Moskva: Russkiy slovari. [in Russian].
- Berlin B. (1969). Basic Color Terms, their Universality and Evolution. Los Angeles : Berkeley. [in English].
- Rosch E. (1975). The nature of mental codes for colour categories. *Journal of experimental psychology: Human perception and performance*. Vol. 1. [in English].
- Bradbury R. (1987). *Dandelion Wine*. Bantam Doubleday Dell Publishing Group. [in English].

- Fitzerald F. S. (2008). The Great Gatsby. Macmillan Education. [in English].
Bredberi R. (2015). Kulbabove vyno [Dandelion wine]. Per. V. Mytrofanova. Kyiv. [in Ukrainian].
Fitsdzherald F. S. (2016). Velykyi Getsbi [The Great Gatsby]. Per. M. Pinchevskoho. Kyiv. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 18.09.2021

УДК 81'25:82–5:811.111=811.161.2

СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Оксана Сюрєнко

здобувачка вищої освіти за другим (магістерським) рівнем зі спеціальності
035 Філологія Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна
e-mail: yura7680@gmail.com
ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-4549-3019>

Аліна Волкова

здобувачка вищої освіти за другим (магістерським) рівнем зі спеціальності
035 Філологія Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна

Аліна Поперечна

здобувачка вищої освіти за другим (магістерським) рівнем зі спеціальності
035 Філологія Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена дослідженню способів відтворення лінгвокультурних особливостей англomовних політичних промов українською мовою. Актуальність роботи зумовлена малою кількістю робіт з вивчення відтворення лінгвокультурних особливостей українською мовою англomовних політичних промов та текстів і відтворення його контекстуальних значень з урахуванням стилістичних характеристик тексту.

Метою дослідження є проведення комплексного аналізу лінгвокультурних факторів англomовного політичного дискурсу, виявлення способів